

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

Prof. Dr. Halet Çambel
(1916 - 2014)

Saygıyla anıyoruz...

TÜBA-AR

Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi
Turkish Academy of Sciences Journal of Archaeology

Sayı: 15
Volume: 15
2012

TÜBA Arkeoloji (TÜBA-AR) Dergisi

SciMago tarafından taranan hakemli dergidir.

TÜBA Journal of Archaeology (TÜBA-AR)

TÜBA-AR is a peer-reviewed journal included in the SciMago.

Sahibi / Owner:

Türkiye Bilimler Akademisi adına
Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR
(Başkan / President)

**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Managing Editor**

Prof. Dr. Kenan ÇAĞAN

**Basın ve Halkla İlişkiler
Press & Public Relations**

Asiye KOMUT

Grafik Tasarım / Graphic Design

Gökhan YESİRGİL

TÜBA-AR İletişim Asistanı

Communication Assistant
Cansu AKTAŞ

Baskı:

Tel: 0.312

Sayı: 15/2012 (1000 adet)

Basıldığı Tarih: 2014

ISSN: 1301-8566

TÜBA-AR Yazışma Adresi**Correspondence Address**

TÜBA İstanbul Ofisi
İTÜ Maçka Yerleşkesi
Yabancı Diller Yüksek Okulu
34367, Maçka-İSTANBUL
Tel: 0212 219 16 60
Faks: 0212 225 20 66
E-posta: cansu.aktas@tuba.gov.tr

Türkiye Bilimler Akademisi**Turkish Academy of Sciences**

Piyade Sokak, No: 27, 06690
Çankaya- ANKARA
Tel: 0312 442 29 03
Faks: 0312 442 72 36
www.tuba.gov.tr
E-posta: tuba-ar@tuba.gov.tr

© Türkiye Bilimler Akademisi, 2014

© Turkish Academy of Sciences,
2014 (All rights reserved.)

Bu derginin tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz, CD ya da manyetik bant haline getirilemez.

(Kaynağı belirtilmemiş görseller, makalelerin yazarlarına aittir.)

TÜBA-AR YEREL VE SÜRELİ BİR YAYINDIR

Kapak Fotoğrafı
Kubadabad Sarayı Siren Figürlü Çini (R. Arık)

TÜBA-AR**TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ ARKEOLOJİ DERGİSİ**

TÜBA-AR, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından yıllık olarak yayınlanan SciMago indeksince taranan uluslararası hakemli bir dergidir. Derginin yayın politikası, kapsamı ve içeriği ile ilgili kararlar, Türkiye Bilimler Akademisi Konseyi tarafından belirlenen Yayın Kurulu tarafından alınır.

DERGİNİN KAPSAMI VE YAYIN İLKELERİ

TÜBA-AR dergisi ilke olarak, dönem ve coğrafi bölge sınırlaması olmadan arkeoloji ve arkeoloji ile bağlantılı tüm alanlarda yapılan yeni araştırma, yorum, değerlendirme ve yöntemleri kapsamaktadır. Dergi arkeoloji alanında yeni yapılan çalışmalara yer vermenin yanı sıra, bir bilim akademisi yayın organı olarak, arkeoloji ile bağlantılı olmak koşuluyla, sosyal bilimlerin tüm uzmanlık alanlarına açıktır; bu alanlarda gelişen yeni yorum, yaklaşım, analizlere yer veren bir forum oluşturma işlevini de yüklenmiştir.

Dergi, arkeoloji ile ilgili yeni açılımları kapsamlı olarak ele almak için belirli bir konuya odaklanmış yazıları “dosya” şeklinde kapsamına alabilir; bu amaçla çağrılı yazarların katkısının istenmesi ya da bu bağlamda gelen istekler Yayın Kurulu tarafından değerlendirir. Kazı ve yüzey araştırmaları da dahil olmak üzere, yeni yorum ve açılım getirmeyen, yalnızca malzeme tanıtımı içeren, ön rapor niteliğindeki yazılar dergi kapsamının dışındadır. Kültür tarihi açısından önemli bir yenilik getiren önemli buluntular “haber” olarak dergiye kabul edilebilir. Yazarlar dergiye makale gönderdiklerinde, söz konusu yazının daha önce, çeviri olarak bile başka bir yerde yayımlanmadığını ya da yayımlanmak üzere bir başka dergiye gönderilmemiş olduğunu kabul etmiş sayılırlar.

TÜBA-AR**TURKISH ACADEMY OF SCIENCES JOURNAL OF ARCHAEOLOGY**

TÜBA-AR is an internationally referenced journal, published annually by the Turkish Academy of Sciences (TÜBA), and covered by SciMago index. Decisions relating to the publication policy, the coverage and contents of the journal are taken by the Editorial Board, formed by the Council of the Turkish Academy of Sciences.

COVERAGE AND PUBLICATION PRINCIPLES OF THE JOURNAL

Principally, the TÜBA-AR journal covers all recent studies, comments, evaluations, and methods in archaeology, and in all areas related to archaeology, without limitation to any periods or geographic regions. In addition to studies carried out in the field of archaeology, as a publication organ of an academy of science, the journal is open to all professional fields of the social sciences, provided that they are related to archaeology; it has also undertaken the function to create a forum covering recent interpretations, approaches, and analyses developing in these fields.

The journal may feature writings focused on a specific subject as a “file” in order to comprehensively cover new initiatives related to archaeology; and to this end, the Editorial Board decides whether contributions of invited writers are required, or, evaluates any requests received in that context. Articles that do not introduce new interpretations and initiatives, but are rather in the form of a preliminary report containing only introductions to materials, including archaeological excavations and surface researches, are out of the scope of the journal. Important findings introducing significant innovations in terms of the cultural history can be accepted as pieces of “news”. When writers send articles to the journal, they are deemed to have agreed and undertaken that the article in question has not been published in any other journal, even its translations into any languages, or that they have not been submitted to any other journal for publication.

TÜBA-AR

Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi
Turkish Academy of Sciences Journal of Archaeology

Kurucu (Founder): Prof. Dr. Ufuk ESİN

Onursal Yayın Kurulu (Honorary Members of The Editorial Board)

Prof. Dr. Nimet ÖZGÜÇ - Prof. Dr. Refik DURU - Prof. Dr. Veli SEVİN
Prof. Dr. Harald HAUPTMANN

Yayın Kurulu Başkanı (Editor in Chief)

Doç. Dr. Şevket DÖNMEZ

Editörler (Editors)

Prof. Dr. Musa KADIOĞLU, Doç. Dr. Harun ÜRER, Yrd. Doç. Dr. Gamze SART
Prof. Dr. Gocha R. TSETSKHLADZE

Yayın Kurulu (Editorial Board)

Prof. Dr. Gülsün UMURTAK, Prof. Dr. Aynur ÖZFIRAT, Prof. Dr. Engin AKDENİZ
Prof. Dr. Yılmaz Selim ERDAL, Yrd. Doç. Dr. Fethi Ahmet YÜKSEL
Yrd. Doç. Dr. Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT

Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

Tarihöncesi Arkeolojisi (Prehistory)

Prof. Dr. Harun TAŞKIRAN, Prof. Dr. Burçin ERDOĞU, Prof. Dr. Turan TAKAOĞLU
Doç. Dr. Metin KARTAL

Protohistory ve Önasya Arkeolojisi (Protohistory and Near Eastern Archaeology)

Prof. Dr. Aliye ÖZTAN, Prof. Dr. Gülsün UMURTAK, Prof. Dr. Fikri KULAKOĞLU
Prof. Dr. Tayfun YILDIRIM, Prof. Dr. Aynur ÖZFIRAT, Prof. Dr. S. Yücel ŞENYURT
Prof. Dr. Engin AKDENİZ, Prof. Dr. Süleyman ÖZKAN, Prof. Dr. Tunç SİPAHİ
Prof. Dr. Vasıf ŞAHOĞLU, Doç. Dr. Özlem ÇEVİK, Doç. Dr. Şevket DÖNMEZ

Klasik Arkeoloji (Classical Archaeology)

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL, Prof. Dr. Musa KADIOĞLU, Prof. Dr. Turgut HACI ZEYREK
Prof. Dr. Kutalmış GÖRKAY, Prof. Dr. Gül IŞIN, Prof. Dr. Zeynep ÇİZMELİ-ÖĞÜN
Prof. Dr. Gürcan POLAT, Prof. Dr. Ralf von den HOFF, Doç. Dr. Veli KÖSE,
Doç. Dr. Daniş BAYKAN

Karadeniz Arkeolojisi (Black Sea Archaeology)

Prof. Dr. Gocha R. TSETSKHLADZE

İran – Orta Asya Arkeolojisi (Iran – Central Asia Archaeology)

Prof. Dr. Aiman DOSSYMBAYEVA, Doç. Dr. İbrahim ÇEŞMELİ, Doç. Dr. Anıl YILMAZ

Türk - İslam Arkeolojisi (Turkish - Islamic Archaeology)

Prof. Dr. Bozkurt ERSOY, Prof. Dr. Hüseyin YURTTAŞ, Prof. Dr. Kenan BİLİCİ
Doç. Dr. Harun ÜNER , Doç. Dr. Mustafa ÖZER, Yrd. Doç. Dr. Rüstem BOZER

Ortaçağ Arkeolojisi (Medieval Archaeology)

Prof. Dr. Zeynep MERCANGÖZ, Prof. Dr. Ayşe AYDIN, Prof. Dr. Yüksel SAYAN
Prof. Dr. Osman ERAVŞAR, Doç. Dr. Ferudun ÖZGÜMÜŞ, Doç. Dr. Lale DOĞER,
Doç. Dr. V. Macit TEKİNALP, Yrd. Doç. Dr. Ahmet Vefa ÇOBANOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Emel Emine DÖNMEZ

Eskiçağ Tarihi (Ancient History)

Prof. Dr. Mustafa Hamdi SAYAR, Prof. Dr. Turgut YİĞİT, Prof. Dr. Turhan KAÇAR
Prof. Dr. Mustafa ADAK, Yrd. Doç. Dr. Bülent ÖZTÜRK

Hititoloji (Hittitology)

Prof. Dr. Aygöl SÜEL

Mısırbilim (Egyptology)

Yrd. Doç. Dr. Hasan PEKER

Arkeojeofizik (Archaeogeophysics)

Doç. Dr. Selma KADIOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Fethi Ahmet YÜKSEL

Arkeojeoloji (Archaeogeology)

Prof. Dr. Yusuf Kağan KADIOĞLU

Arkeometalurji (Archaeometallurgy)

Prof. Dr. Ünsal YALÇIN

Arkeozooloji (Archaeozoology)

Prof. Dr. Vedat ONAR, Doç. Dr. Levent ATICI

Arkeobotanik (Archaeobotanic)

Doç. Dr. Evangelia PİŞKİN

Antropoloji (Anthropology)

Prof. Dr. Yılmaz Selim ERDAL, Prof. Dr. Ayla SEVİM, Doç. Dr. Ömür Dilek ERDAL
Yrd. Doç. Dr. Gamze SART

Sosyoloji (Sociology)

Prof. Dr. Kenan ÇAĞAN

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Sunu / Presentation	7
Devrim ÖZKAN	9
“Göbekli Tepe” Örneğinde İnsani Eşgüdümlü Eylem, Din ve İletişim <i>Human Coordinative Action, Religion and Communication in the Case of “Göbekli Tepe”</i>	
Engin AKDENİZ	21
Kuzey Lydia’daki Thyateira’nın Erken Dönem Yerleşimi: ‘Hastane Höyüğü’ Kazısı <i>The Early Settlement of Thyateira in the Northern Lydia: “Hospital Mound” Excavation</i>	
A. Tuba ÖKSE	47
Salat Tepe Orta Tunç Çağı Mezarları <i>Middle Bronze Age Burials at Salat Tepe</i>	
Mehmet Ali YILMAZ	69
Contributions to the Early Iron Age Problem in the Central Black Sea Region in Light of Vezirköprü / Oymaağaç Höyük Ceramic <i>Vezirköprü / Oymaağaç Höyük Seramikleri Işığında Orta Karadeniz Bölgesi Erken Demir Çağ Problemine Katkılar</i>	
Salih KAYMAKÇI	79
Antikçağ’da Kelkit Vadisi’ndeki İnanç ve Tapınımlar-Kültler <i>Belief and Worshipping-Cults in Kelkit Valley in Ancient History</i>	
Akın ERSOY - Gülten ÇELİK ERSOY	95
Smyrna / İzmir Kazıları Kemik Buluntuları <i>Bone Findings from Smyrna / İzmir Excavation</i>	
Ayşe Fatma EROL - Deniz TAMER	115
Fatsa Cıngırt Kayası 2012-2014 Sezonu Kazılarında Ele Geçen Ağırlıklar Üzerine Değerlendirmeler <i>Evaluations on Loom Weights Obtained From Excavations Held in Fatsa Cıngırt Kayası 2012-2014 Seasons</i>	
Anıl YILMAZ	139
When Was Gök Turk Statues Sculpted and Erected? (A Glance with the Example of Kül Tigin’s Wife) <i>Gök Türk Heykelleri Ne Zaman Yontuluyor ve Dikiliyorlardı?</i> <i>(Kül Tigin’in Karısının Heykel Parçası Örneği ile Bir Bakış)</i>	
Filiz İNANAN	147
Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı Sırlı Bizans Seramik Buluntularının Ön Değerlendirmesi <i>An Assessment for the Byzantine Pottery from the Excavation of Balatlar Church, Sinop, Turkey</i>	
Kerim ALTUĞ	161
Tarihi Yarımada’nın Bazı Bilinmeyen Bizans Dönemi Sarnıçları <i>A Review of Some Unknown Byzantine Cisterns in Historical Peninsula</i>	
Yurdagül ÖZDEMİR	175
Tarihi Veriler ve Arkeolojik Bulgularla Keykubadiye Sarayı <i>Keykubadiye Palace with Its Historical Data and Archaeological Findings</i>	
TÜBA-AR 15. Sayı Hakemleri	199

SUNU

Arkeoloji devam eden bir öğrenme sürecidir. Kazılar ve keşiflerle ilgili yayınlar ise söz konusu sürecin arkeoloji ilgilileri ve toplum tarafından farkına varılabilen bölümüdür. Farkına varılamayanlar, üzülererek söylemek gerekir ki, arkeolojinin tozlu tarihinde kalanlardır. Akademisyen ya da Müzeci olsun bir kazı başkanının görevi toprak altından gün ışığına kavuşan bulguların hızlı ve sistemli bir şekilde yayınlanmasıdır. Aksi takdirde, kamu fonlarıyla gerçekleştirilmiş arkeolojik araştırmalar kazıyı yapan kişiye ya da ekibine küçük bir mutluluk yaşatacak, sonrasında kimsenin ne olduğunu bile bilmediği buluntular sırlarıyla müzelerin depolarında umutsuzca bekleme-ye başlayacaklardır. Bu nedenle kazıları yapan insanların sorumluluğu bulguları paylaşma temelinde oldukça büyüktür. Kazı başkanı bir bilgisayar belleği gibi, kendisi de farkında olmadan, toprak altından çıkan herşeyi tabakalaşma kurgusu ile birlikte hafızasına kaydeder. Yayın yapmadığı, fakat kazı yapmaya devam ettiği her dönem hafıza dolmaya ve yavaşlamaya başlar. En kötüsü ise yayınsız kazı başkanının dopdolu hafızası ile göçüp gitmesidir. Sonrasında yapacak bir şey kalmaz, çünkü müze ya da kazıevi depolarındaki buluntular kazı başkanının hafızasında giden doğrulukta asla yayınlanamaz. Türkiye kazı tarihine kısa bir göz attığımızda, buraya değin özetlemeye çalıştığım sürecin ne kadar çok kazıyı etkilediğini, toplumca hakkımız olan arkeolojik bilgilerin nasıl elimizden alınmış olduğunu kolayca görebiliriz.

Merhum Prof. Dr. Ufuk Esin'in, Türkiye'nin sosyal bilimleri de kapsayan ilk akademisi olan TÜBA bünyesinde 1998 yılında kurduğu TÜBA-AR, arkeolojinin devam eden öğrenme sürecinde bir kısmı hala kurtarılabilecek bilgilerin ulusal ve uluslararası arkeoloji dünyasına aktarılmasında çok önemli bir yere sahiptir. 2011 yılında 14. Sayısıyla yayın hayatına zorunlu bir ara veren

TÜBA-AR, 15. Sayıyla birlikte arkeoloji ve onunla ilgili bilim dallarını kucaklayarak yeni bir yayın politikası çerçevesinde tekrar yayına başlamıştır. Kısa sürede Arts and Humanities İndeks bünyesine girme başarısı gösteren dergimizin, duraksama nedeniyle bu konumunu kaybetmiş olması üzücü bir durum olmakla birlikte, bazen zorunlu da olsa verilen molaların daha güçlü daha karakterli dönüşlere ve oluşumlara neden olabileceği unutulmamalıdır. 15. Sayıyla birlikte dergimizin uluslararası indeksler açısından eski konumunun da ötesine ulaşacağından emin olduğumuzu bildirmek isterim.

TÜBA-AR yeni yayın politikası çerçevesinde Tarihöncesi'den Osmanlı Dönemi'ne ve Anadolu merkezli olarak Önasya'dan Orta Asya'ya uzanan coğrafyayı ilgilendiren konularla yayın hayatına devam etmeyi planlamaktadır.

TÜBA-AR yayınlandığı 14 yıl gibi kısa bir sürede Türk ve Dünya arkeolojisinde önemli bir yere sahip olmuş, insanların kütüphanelerinde devamı için yer ayırdıkları bir değer haline gelmiştir. TÜBA-AR'ın bu değerini fark eden ve şahsıma dergiyi yeniden yapılandırma görevini veren TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ile bu zorlu süreçte koordinasyon görevini gerçekleştiren Prof. Dr. Kenan Çagan'a arkeoloji camiası adına teşekkürlerimi sunarım. Her biri kendi alanında uzman değerli bilim insanlarından oluşan editör, yayın ve danışma kurullarımıza katkılarından dolayı teşekkür ediyor ve başarılar diliyorum. Tüm TÜBA çalışanları nezdinde 15. Sayının teknik ve bürokratik yüklerini taşıyan Gökhan Yesirgil, Asiye Komut ve Cansu Aktaş'a teşekkür ederim. Arkeolojik kazıların sonsuza kadar devam etmesi dileği ile.

Doç. Dr. Şevket Dönmez
TÜBA-AR Yayın Kurulu Başkanı

PRESENTATION

Archaeology is an ongoing learning process. Publications related to archaeological excavations and explorations are only the portion of that process that can be realized by the society, and by those who are interested in archaeology. What that cannot be realized is, unfortunately, those things that have remained buried in the dusty pages of the history of archaeology. Regardless of whether he/she is an academician or a museum expert, the function of an excavation director is to have the findings brought to light from underground published swiftly and systematically. Otherwise, archaeological researches carried out with public funds will give minor happiness to the head of excavation or his/her team, and then, findings will desperately begin waiting in museum storages along with their yet unknown mysteries. Therefore, head of excavations have substantial responsibility to share their findings with the public. Excavation directors unconsciously record everything unearthed in their memory, just as a computer memory, in a stratified construct. Their memories begin to get filled up and slow down as they continue excavations, unless they publish their findings. The worst of all is that excavation directors who have no publications pass away along with their crammed memory. Then, there remains nothing to do, for findings kept in stores of museums or excavation houses can never be published with the same accuracy as in the memory of the excavation directors. When we have a glance at the excavation history in Turkey, we can easily see how this process I have tried to summarize above has affected many archaeological excavations, and how the archaeological knowledge, which we deserve as the public, has been taken away from us.

TÜBA-AR, established by the late Prof. Dr. Ufuk Esin in 1998 within TÜBA, Turkey's first academy that also covers the social sciences, holds a very important position in transfer of the knowledge, a portion of which can still be recovered within the ongoing learning process of the archaeology, to the national and international world of archaeology. Having suspended its publication life with its 14th issue in 2011 compulsorily, TÜBA-AR has once again begun to be published with a new publication

policy, embracing the archaeology and all its associated disciplines with its 15th issue. Even though it is rather upsetting for our journal has lost its listing in the Arts and Humanities Index, which had been achieved in a short period of time due to the aforementioned suspension, it should be remembered that breaks, which are sometimes taken compulsorily, could lead to strong comebacks with a stronger character.

I would like to state that we are rest assured that, with its 15th issue, our journal will achieve even better positions than its old position in terms of the international indices.

Within the framework of its new publication policy, TÜBA-AR plans to continue its publication life featuring subjects concerning the geography extending from pre-history to the Ottoman Period, and from the Near East to the Central Asia.

TÜBA-AR has secured an important position in the Turkish and World archaeology in a short period of time like 14 years, and achieved to become a value, for which readers saved their place in their libraries for its new issues. I would like to express my gratitude to Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Chairman of TÜBA, who has realized this value of TÜBA-AR and entrusted me the task to restructure the journal, and to Prof. Dr. Kenan Çağan, who served as the coordinator during this challenging process, in the name of the archaeological community.

I would also like to extend my thanks to all our editors, editorial and advisory boards consisting of esteemed scientists, each of whom is a specialist in their respective field, for all their contributions, and I wish them all great successes. I would also like to thank Gökhan Yesirgil, Asiye Komut and Cansu Aktaş, who have borne the technical and bureaucratic burdens of the 15th issue, before all TÜBA employees. I hope that the archaeological excavations last forever.

Assoc. Prof. Şevket Dönmez PhD.
TÜBA-AR Editor in Chief